

Recenzja książki

Skrzecz I., Sierpińska A. (red.). 2012.
Kierunki rozwoju patologii owadów w Polsce
 Instytut Badawczy Leśnictwa, Sękocin Stary, 381 ss.
 ISBN 978-83-62830-11-4

Książka zawiera materiały I. Ogólnopolskiej Konferencji z Zakresu Patologii Owadów, która odbyła się w Sękocinie Starym w 2012 roku. Środowisko entomologów oraz specjalistów badających choroby owadów oraz zajmujących się mikrobiologicznym zwalczaniem szkodników, znajdzie w omawianej książce bardzo dużo informacji o dotychczasowym stanie badań nad chorobami owadów w Polsce oraz o perspektywach i potrzebach w tym zakresie na przyszłość.

We wprowadzeniu pt. „Rola badań nad entomopatogenami w rozwoju biologicznych metod ochrony roślin” (s. 13–29) A. Sierpińska, C. Tkaczuk i I. Skrzecz dokonali bardzo udanego przeglądu badań w tym zakresie w świecie i Polsce oraz obecnego stanu ich badań na różnych kontynentach. Duża liczba opracowań zawartych w książce uniemożliwia ich szczegółowe omówienie i dlatego ograniczę się tylko do przedstawienia zakresu rozdziałów.

Część 1. „Historia badań z zakresu patologii owadów w Polsce” (s. 31–110) zawiera następujące opracowania: (1) Główacka B. – „Entomopatogeniczne mikroorganizmy w ochronie lasu – badania prowadzone w Instytucie Badawczym Leśnictwa” (s. 33–52), (2) Ziemnicka J. – „Wykorzystanie entomopatogenicznych wirusów w ochronie roślin – historia badań prowadzonych w Instytucie Ochrony Roślin” (s. 53–66), (3) Skrzecz I. – „Wirusy owadów leśnych – badania prowadzone w Instytucie Badawczym Leśnictwa” (s. 67–77), (4) Bajan C., Bałazy S., Tkaczuk C. – „Zarys badań nad grzybami entomopatogenicznymi w Polsce” (s. 78–91), (5) Jaworska M. – „Entomopatogeniczne nicienie w ochronie roślin” (s. 92–101), (6) Tomalak M. – „Nicienie związane z owadami i ich znaczenie w ochronie roślin – historia badań prowadzonych w ośrodkach naukowych Poznania” (s. 102–110).

Część 2. „Stan obecny i kierunki badań z zakresu patologii owadów prowadzonych w krajowych ośrodkach naukowych” (s. 111–381) zawiera następujące opracowania: (1) Rąbalski Ł., Krejmer M., Szewczyk B. – „Bakulowirusy owadów, ich charakterystyka, określanie wirulencji i wykrywanie przy wykorzystaniu technik biologii molekularnej” (s. 113–119), (2) Topolska G.,

Gajda A., Grzeda U. – „Wirusy pszczoły i *Nosema*, ginięcie rodzin pszczelich” (s. 120–130), (3) Święcka I. – „*Bacillus thuringiensis* w zwalczaniu owadów” (s. 131–143), (4) Sierpińska A., Grodzki W. – „Badania nad wykorzystaniem *Bacillus thuringiensis* i entomopatogenicznych grzybów w ochronie lasu” (s. 144–155), (5) Rydzanicz K., Lonc E. – „Wrażliwość larw kuprówki rudnicy (*Euproctis chrysorrhoea* L.) na wrocławskie izolaty *Bacillus thuringiensis* w badaniach *in vitro*” (s. 156–163), (6) Tkaczuk C., Miętkiewski R. – „Badania nad grzybami – patogenami owadów i roztoczy prowadzone w Katedrze Ochrony Roślin Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach” (s. 165–178), (7) Fiedler Ż., Sosnowska D. – „Wykorzystanie grzybów patogenicznych w ograniczaniu liczebności szkodników pod osłonami – możliwości i perspektywy” (s. 179–189), (8) Jaworska M. – „Grzyby i nicienie owadobójcze w ochronie roślin i środowiska rolniczego – aktualny stan badań prowadzonych na Uniwersytecie Rolniczym w Krakowie” (s. 190–200), (9) Augustyniak-Kram A., Popowska-Nowak E. – „Kierunki aktualnych i przyszłych badań nad grzybami owadobójczymi – pasożytnictwo grzybów na owadach w teorii i praktyce” (s. 201–213), (10) Wrzosek M., Pawłowska J., Małogocka J., Muszewska A., Tkaczuk C., Bałazy S. – „Molekularne aspekty badań nad patogenicznymi dla stawonogów anamorfami buławinkowatych (*Clavicipitaceae* sensu lato) i owadomorkowcami (*Entomophthorales*)” (s. 214–224), (11) Boguś M.I., Ligęza-Żuber M., Wieloch W., Włoka E. – „Mechanizm porażania owadów przez pasożytniczy grzyb *Conidiobolus coronatus* oraz reakcje obronne owadów” (s. 225–248), (12) Włoka E., Boguś M.I. – „Optymalizacja warunków oznaczania aktywności lipolitycznej entomopatogenicznego grzyba *Conidiobolus coronatus*” (s. 249–252), (13) Paszkiewicz M., Topij A., Wirkus D., Cerkowniak M., Boguś M.I., Stepnowski P., Gołębiowski M. – „Zastosowanie technik chromatograficznych do analizy jakościowej i ilościowej metabolitów wtórnego entomopatogenicznego grzybów” (s. 253–262), (14) Pezowicz E., Kamionek M., Jarmuł-Pietraszczyk J., Tumialis D. – „Kierunki badań entomonematologicznych w Zakładzie Zoologii Wydziału Nauk o Zwierzętach

SGGW w latach 1985–2012” (s. 263–269), (15) Kreft A., Skrzypek H., Kazimierczak W. – „Entomopatogeniczne nicienie w ochronie roślin przed szkodnikami glebowymi” (s. 270–278), (16) Kramar P., Czarnołęski M., Lachowska-Cierlik D. – „Fluktuacje termiczne środowiska oraz zmienność geograficzna *Steinernema feltiae* jako czynniki wpływające na jego infekcyjność względem trojszyka gryzącego *Tribolium castaneum*” (s. 279–282), (17) Gołębiowski M. – „Metody analizy jakościowej i ilościowej lipidów powierzchniowych i wewnętrznych owadów” (s. 284–293), (18) Gołębiowski M., Paszkiewicz M., Popławska M., Grubba A., Boguś M.I., Stepnowski P. – „Zastosowanie technik chromatograficznych i technik łączonych do analizy jakościowej i ilościowej lipidów kutykularnych owadów wykazujących aktywność biologiczną” (s. 294–299), (19) Gołębiowski M., Paszkiewicz M., Popławska M., Grubba A., Oleszczak A., Boguś M.I., Stepnowski P. – „Identyfikacja związków obecnych w lipidach kutykularnych *Calliphora vicina*, *Calliphora vomitoria* i *Sarcophaga carnaria* o potencjalnej aktywności biologicznej” (s. 300–305), (20) Cerkowniak M., Paszkiewicz M., Grubba A., Boguś M.I., Dawgul M., Kamysz W., Stepnowski P., Gołębiowski M. – „Wstępna identyfikacja kutykularnych i wewnętrznych alkoholi larw i poczwarek *Calliphora vomitoria* i *Calliphora vicina* jako związków antygrzybowych i antybakterijnych” (s. 306–312), (21) Wirkus D., Paszkiewicz M., Sikora A., Sychowska J., Cerkowniak M., Stepnowski P., Gołębiowski M. – „Analiza składu lipidów dorosłych owadów *Blatta orientalis* i *Blatella germanica*” (s. 313–320), (22) Cerkowniak M., Paszkiewicz M., Wirkus D., Boguś M.I.,

Stepnowski P., Gołębiowski M. – „Aktywność biologiczna kutykularnych kwasów tłuszczyowych owadów” (s. 321–328), (23) Urbanek A., Szadziewski R., Boros-Majewska J., Gabriel I., Dawgul M., Kamysz W., Sosnowska D., Stepnowski P., Gołębiowski M. – „Właściwości przeciwbakteryjne i przeciwgrzybicze wydzieliny produkowanej przez larwy kuczmanów z rodzaju *Forcipomyia* (Diptera: Ceratopogonidae)” (s. 328–333), (24) Wojda I., Andrejko M., Cytryńska M., Zdybicka-Barabas A., Stączek S., Taszlow P., Jakubowicz T. – „Przełamywanie mechanizmów odporności gąsienic *Galleria mellonella* przez entomopatogeny” (s. 334–342), (25) Zdybicka-Barabas A., Cytryńska M., Wojda I., Andrejko M., Stączek S., Jakubowicz T. – „Mikroskopia sił atomowych jako narzędzie do analizy oddziaływań peptydów i białek odpornościowych *Galleria mellonella* z komórkami drobno-ustrojów” (s. 343–356), (26) Gliniewicz A., Mikulak E., Królaśik A., Sawicka B. – „Możliwości stosowania biopreparatów do zwalczania uciążliwych owadów krwiopijnych w Polsce” (s. 358–372), (27) Mikulak E., Królaśik A., Gliniewicz A., Sawicka B. – „Wykorzystanie niektórych entomopatogenów do zwalczania karaczanów prusaków *Blatella germanica* L.” (s. 373–381).

Książka ta, mimo pewnych niedociągnięć merytorycznych i edytorskich, zasługuje na zainteresowanie szerokich kregów specjalistów z zakresu biologicznych metod ochrony roślin i lasów oraz bez wątpienia przyczyni się do rozwoju badań z zakresu patologii owadów i mikrobiologicznego zwalczania szkodników rolniczo-leśnych i sanitarnych.

Jerzy J. Lipa

Instytut Ochrony Roślin – Państwowy Instytut Badawczy
Władysława Węgorka 20, 60-318 Poznań
J.J.Lipa@iorpib.poznan.pl